

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

IV. ARG.

STOCKHOLM, 1 MAJ 1915.

Nr 9.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan 1

Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/3-1/4.

Expeditionen öppen vardagar kl. 1-4.

Rikstel. Norr 600. Allm. tel. 147 29.

Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:

Pris för 1915 1 krona. Lösnummer 5 öre.

För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 1 kr.

75 öre i postanvisning till tidningens expedition.

Glädjebudskap från Danmark.

Krigets mörker har vilat så länge och så tungt över våra sinnen, att vi nästan trott oss oförmögna att någonsin mera kunna känna verklig glädje, men när budet kom att grundlagsförslaget om allmän rösträtt även för kvinnor antagits i det danska folketinget mot en enda röst, då var det som om den klaraste solstråle bröt in i vår själ.

Budet kom visserligen ej oväntat, ty man var säker på utgången i folketinget, liksom förut i landstinget, men ändå var vissheten om att de danska kvinnornas rätt nu var säkerställd en god nyhet att få. När nu riksdagen efter nya val åter sammanträder om en månad och ännu en gång antar förslaget, varom intet tvivel råder, då ha alla kvinnor i Danmark — likasom förut i Finland och Norge — rösträtt och valbarhet och de kunna bruka den vid nästkommande val, vilka antagligen redan i höst komma att äga rum.

Sveriges kvinnor äro således nu i Norden de enda, som ej ansetts värdiga att skänkas det förtroende och den rättvisa, som rösträtten innebär. Vi måste känna detta som en djup förödmjukelse och fråga oss, om vi förtjäna denna skam. Med handen på hjärtat kunna vi säga nej, och åter nej. Sveriges kvinnor äro i stort sett samvetsgranna och plikttrogna och värda samma medborgarrätt som männen.

De ha arbetat fullt ut lika mycket som grannländernas kvinnor på att göra sig beredda att ta rösträttens ansvar, och de ha fört en värdig kamp för att nå målet, men Sveriges riksdag nekar likafullt att giva dem samma aktionsbevis som grannländernas män skänkt sina kvinnor. I Första kammaren avslår man vår begäran med stor majoritet, och i Andra kammaren rymmes en betydande minoritet, som röstar nej, medan i Danmarks båda kammare frågan ej alls varit partiskiljande, och motståndet, som i det vår Första kammare motsvarande landstinget nu utgjordes av fattiga elva röster och i folketinget av en enda röst, icke var riktat mot kvinnorösträtten. I Norges storting beviljades, som vi veta, allmän rösträtt för kvinnor enhälligt, och i Finlands lantdag yttrades

Vi retter vor Tak til det Slægtled af Kvinder, som for mer end en Menneskealder siden løftede Kvinde-sagen op af Tidens Strøm, og gennem en Menneskealder ofrede den deres Ungdom og deres Livskraft, frivillig och for intet. Ære være disse Kvinder paa Sejrens Dag!

Kvinden og Samfundet.

INBJUDAN

till de svenska kvinnornas tredje allmänna rösträttsmöte i Huskvarna 19 och 20 juni.

Tre år ha snart förflutit sedan senaste allmänna rösträttsmöte hölls i Lund, då kvinnor från olika trakter av landet kommo samman att rådsla om de åtgärder, som borde vidtagas i rösträttsarbetet, vilket sedermera resulterade i namninsamlingen under den stora opinionsyttringen. För alla deltagare i detta möte står minnet kvar av den entusiasm, av de ljusa förhoppningar varmed nya arbetsuppgifter mottogos.

Också blev denna namninsamling en imponerande yttring av svenska kvinnors rösträttsvilja. Att den ej fick de verkningar, som avsetts med densamma, känna vi alltför väl till: inre och yttre politiska förhållanden tvingade andra spörsmål i förgrunden, och vår rösträttsfråga står alltjämt olöst.

Om än världskriget med alla dess skakningar medfört en prövningens tid även för vår rösträttsrörelse, om än kvinnornas krafter och intressen bundits för nya plikter, framkallade genom krisen, kunna dock icke nuets omsorger skymma det stora målet, kvinnornas fulla medborgarrätt.

Det var i känslan härav som årets centralstyrelsemöte beslöt att ett allmänt rösträttsmöte skulle äga rum in-

ej ett ord om att kvinnorna borde utslutas, när Finlands folk fick allmän rösträtt. Det ansågs självfallet, att de skulle vara med. De tjänade sitt land lika mycket som männen. Detsamma göra vi i Sverige, men oss vägrar man vår rätt.

Vi sända nu vårt hjärtas varma lyckönskan till våra systrar på andra sidan Sundet. Hos dem spirar våren. De kunna börja sin sädd. Hos oss råder ännu vinterns dvala och isarna ligga tjocka.

När skall våren stunda även för Sveriges kvinnor?

Ha vi gjort allt vad vi kunnat för att smälta isarna?

*Ann Margret Holmgren,
f. Tersmeden.*

nevarande sommar, och har det tillkommit Huskvarna F. K. P. R. hedern att i sin stad få anordna detta möte den 19-20 juni.

I anledning härav sänder Huskvarna F. K. P. R. en hjärtlig inbjudan till rösträttskvinnor över hela landet att talrikt infinna sig till mötet. För en var av oss står nog klart betydelsen av ett personligt sammanträffande för dryftande av nya aktuella spörsmål, för sammanhållningen och för uppgörelse av nya verksamhetsplaner.

Huskvarna den 23 april 1915.

Styrelsen för Huskvarna F. K. P. R.

Preliminärt program.

Mötet tager sin början *lördagen den 19 juni kl. 10 f. m.* i F. K. P. R:s hörsal. Förmiddagen ägnas åt halvskilda förhandlingar, vid vilka alla medlemmar av F. K. P. R. äga närvara och ha därvid yttrande- och rösträtt. På eftermiddagen beredes deltagarna i mötet tillfälle besöka Huskvarnafallen och stadens skolor. På aftonen offentlig möte i Stadsparken med korta rösträttsanföranden. Därefter intages tesupé i parken, varvid alla främmande mötesdeltagare äro Huskvarna F. K. P. R:s gäster.

Söndagen den 20 juni anordnas en utfärd med ångbåt till Visingsö; öns sevärdheter förevisas. Därefter stort offentligt möte med tal av *Ellen Key*. På aftonen återfärd pr ångbåt till Jönköping, mötet avslutas i Stadsparken, varvid Jönköpings F. K. P. R. åtager sig värdskapet.

Anmälan om deltagande i mötet, jämte mötesavgift 1 kr., beställning av rum samt förfrågningar i övrigt torde insändas under adress: *Rösträttsmötet, Tormends, Huskvarna.*

Rum kunna erhållas antingen i pensionat eller hos privatpersoner. Ett begränsat antal mötesdeltagare kunna erhålla fri inkvartering. För dem, som föredraga att bo i Jönköping, (22 min. järnvägsresa från Huskvarna), kunna avgiftsfria rum anskaffas, om anmälan härom göres under förut nämnda adress.

"Det kommer väl bättre tider",

med dessa ord avslutar docenten Hilma Borelius sin uppsats i förra numret av Rösträtt för Kvinnor om "Aktiv och passiv reaktion", i vilken hon med förklarlig pessimism skildrar den kvinnliga rösträttsfrågans såväl som andra kvinnofrågor nuvarande läge i Sverige. Hon nämner icke särskilt, att det är på svenska förhållanden hon syftar. Detta förtjänar att påpekas. Annars ligger det nära till hands att tro, att Sverige i detta fall, som i så många andra, hämtat intryck från utlandet. Så är det emellertid icke. Vi behöva icke se längre ut över världen än till vårt grannland Danmark. Där har kvinnorösträttsfrågan gått sin jämna gång framåt, och, stödd av alla partier, står den nu inför sin slutliga lösning. I England förmärkes icke, trots kriget, någon minskning i intresset för kvinnorösträtten. Tvärtom synes stämningen icke blott i England, utan även i andra krigförande länder, vara avgjort till kvinnornas fördel. Kvinnans arbete och prestationer underskattas där icke, och med lugn förväntan tyckas kvinnorna se mot krigets slut, vissa om att fredens dag också skall medföra åt dem det fulla erkännandet av deras medborgarskap i samhället. I Förenta staterna växer år från år antalet stater, som beviljat kvinnorna rösträtt. Det sista budskapet därifrån meddelar oss, att i staten New-York parlamentets bägge hus nu antagit lagförslag om rösträtt för kvinnor. New-Jersey hör också till de stater, där kvinnornas rösträttsfråga i år skall avgöras genom folkomröstning. Och de amerikanska kvinnorna sätta all sin energi på att betrygga "erövringen" av dessa två östra stater. När det väl är gjort, så är det slut med talet om att det endast är de västliga staterna, nybyggerstaterna, som vägat ge kvinnorna rösträtt.

När kommer det väl bättre tider hos oss! De komma — och de komma med all säkerhet, när de svenska kvinnorna hunnit några steg längre i utveckling och självuppföstran. När de hunnit så långt i självständigt tänkande, att ej första manliga förhånande argument bringar dem att ändra åsikt eller att retirera. När de vunnit större självtillit och övervunnit sin barnsliga rädsla för att såsom ansvariga samhällsmedlemmar stå för sin mening. När de lärt sig att ej betrakta olika tänkande genom partilidelsernas synglas. När både svenska män och svenska kvinnor våga tro, att det ej är farligt att genomföra en rättvis reform. När de kvinnor, som nu slå sig till ro i likgiltighetens passivitet, av samvetets röst bringas till att känna, att de icke ha rätt att vara okunniga om sitt samhälles liv, icke rätt att sluta ögonen till för samhällets lidanden; när de vakna till medvetande om att alla individerna i ett modernt samhälle, de lyckligt lottade i främsta rummet, bära ansvaret för både de reformer, som

Annonsera i Rösträtt för Kvinnor.

Annonspris 10 öre efter texten, 12 öre å textside pr mm-höjd, spaltbredd 65 mm. Marginalannons samt annons å beständ plats 20 öre pr mm. Årsannonser 20 % rabatt, halvårs 10 % rabatt, kvartals 5 % rabatt. För annons till införing 1 eller 2 gånger torde likvid medfölja ordern. Annons bör vara insänd senast 5 dagar före tidningens utgivningsdatum till Rösträtt för Kvinnors expedition, Lästmakaregatan 6, Stockholm. För annonsavdelningen: Rikstel. 456, Allm. tel. 456, mellan 9 f. m. och 7 e. m.

LAGERSONS SKOMAGASIN

Jakobsgatan 18 - Fredsgatan 8

En hjältes död.

Jean du Breuil de St. Germain †.

Med detta namn på dödslistorna har krigets nedmejdande lie nått oss närmare än förr. Sex millioner äro fallna av de stora okända krigarskarorna, nu glesna även leden inom den lilla trupp av föregångsmän, av mänsklighetens riddare och ädlingar, vi kunde räkna till *de våra*.

De flesta av dem som deltog i Stockholmskongressen 1911 minnas M. du Breuil de St. Germain. Vid alla förhandlingar syntes den högresta gestalten med den klara pannan under det tätta, mörka håret. Han var en Frankrikes son, som icke kunde och icke ville vara endast en passiv åskådare av en rörelse, som väckt hans sympatier och mycket till följd av hans initiativ bildades just vid Stockholmskongressen "Männens internationella förbund för kvinnans politiska rösträtt". M. du Breuil blev vald till dess vice-president. I Budapest var han även med, livligt deltagande i de stora offentliga möten, som "Männens förbund" där anordnade vid sidan av den egentliga kongressen.

M. du Breuil framträdde tidigt som författare till historiska och politiska studier och var uppskattad för sin fina, personliga stil. Djupt intresserad som han var av sociala problem kom han att särskilt sysselsätta sig med orsakerna till revolutionen och förhållandet mellan staten och kyrkan. Bland det sista han skrev var tre broschyrer rörande kvinnornas socialt och ekonomiskt osäkra ställning, kvinnorösträtten och männens intresse av kvinnornas medborgarskap. För arbetarkvinnornas hårda lott var han fylld av en varm och levande medkänsla och för höjandet av deras villkor arbetade han nitiskt i tal och skrift.

Som föreläsare var han outtröttlig. Besvär och svårigheter avskräckte honom aldrig från att komma kvinnoorganisationer i skilda delar av Frankrike och England till hjälp och uppmuntran genom sin entusiastiska värtalighet, sin först efter rättvisa och rättfärdighet, sin oegennyttiga strävan, att, vad på honom ankom, söka gottgöra vad som sedan århundraden brutits emot kvinnorna genom fördomar och förtryck.

M. du Breuil innehade, förutom många andra befattningar av liknande art, posten som förste sekreterare i den franska valmansförening för K. P. R. i vilken M. Buisson är ordförande. Den franska kvinnorösträttsrörelsen har gjort en betydande förlust och inom hela världsalliansen kommer underrättelsen om hans bortgång att mottagas med vemod och saknad.

I le Figaros artikel om honom skildras hans död med följande ord: "M. Jean du Breuil de St. Germain, löjtnant vid 10:de dragonregementet, föll den 22 febr. nära A. — då han skyndade för att hjälpa tre av sina män, som på sin post blivit angripna av en tysk patrull och svårt sårade. Två kulor i bröstet — tre minuter därefter var hans liv slut." Vid rapporten om hans död yttrade regementschefen: "En verklig hjälte var löjtnant du Breuil. Jag måste beundra honom redan under striderna i Belgien. Han var den tappreste bland de tappra."

Vi veta att han var tapper. Det fordras mod och självövertinnelse för att träda i breschen för en ofta förhå-

göras och de, som icke göras. När allt detta sker, då skola bättre tider redan ha stundat.

Jenny Wallerstedt.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & Co

Kungl. Hofleverantör

Rikst. 4 29 Fredsgatan 3, Stockholm. A. T. 50 48

Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i

Siden- & Ylle-Klädningsstyger

Prover t. landsorten sändas gratis o. franco.

Kvinnorna och äktenskapslagstiftningen.

L. K. P. R:s Verkställande Utskott insänder en skrivelse till lagutskottet.

Den 14 april överlämnades till riksdagens lagutskott en av V. U. undertecknad skrivelse angående det föreliggande förslaget till lag om äktenskaps ingående och upplösning, närmast i anslutning till några av de uttalanden, som gjorts vid möten anordnade av F. K. P. R. i Stockholm och Uppsala. Det hade ursprungligen varit V. U:s avsikt att avvakta ett uttalande från Fredrika-Bremer-Förbundet för att eventuellt instämna i detsamma, men då detta uttalande icke kunde väntas föreligga färdigt i så god tid, att det hunne tillställas andra kvinnoföreningar, beslöt V. U. att ingå till lagutskottet med särskild skrivelse. Den var av följande lydelse:

Med anledning av K. M:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om äktenskaps ingående och upplösning få vi, med uttalande av vårt erkännande av det allvarliga arbete och den goda vilja att göra även kvinnornas rättvisa, som utmärker förslaget, till lagutskottets beaktande vördsamt göra följande hemställan:

I lagförslaget äro icke allenast de förutvarande bestämmelserna om s. k. ofullkomnade äktenskap upphävida, utan man har också frånträtt den princip, varpå dessa bestämmelser vila, sådana den återfinnes i G. B. 3:9 och 3:10 med uttrycket: "Hävdar man sin fästekvinna, då är det ett äktenskap, som skall fullkomnas med vigsel", och "Hävdar man kvinna under äktenskapslöfte, då skall han taga henne till äkta, om hon det påstår." Här är det de *reella* momenten, överenskommelsen och sammanlevnaden, som konstituera äktenskapet, medan mindre vikt fästes vid uppfyllandet av de lagliga *formaliteter*na, under det att i det nya förslaget dessa senare äro avgörande för äktenskapets bestånd. Endast när dessa till fullo uppfyllts, räknas förbindelsen vara av den "högre art", att den kan anses som äktenskap, och alla de variationer av icke vigselfästa äktenskapliga förbindelser, som verkliga förete, räknas icke hit utan läggas under den ekonomiska synvinkeln och degraderas till fullständigt fria förbindelser. Medan tro och loven hålles i helgd i den nu gällande lagen, vilken förpliktar mannen att under i G. B. 3:9 och 3:10 givna förutsättningar fullkomna äktenskapet, grundläggas dessa faktiska förutsättningar i förslaget icke någon äktenskaplig förpliktelse utan kunna på sin höjd ge upphov till skadeståndsplikt för mannen. Den kvinna, som i gällande rätt förklaras för äkta hustru, skall enligt förslaget få skadeersättning bl. a. på grund av den "vanära", vari hon råkat. (Se lagberedningens motiv sid. 124 rad 7 nedifrån.) Ha löften om äktenskap redan förut löftsinnigt givits och brutits, så torde detta förslag, om det upphöjes till lag, komma att verka direkt upplösande på den ansvarskänsla, som dock ännu finnes.

nad, alltid ringaktad strävan bland de fattiga och icke maktägande i samhället.

Till hans moder skrev M:me de Witt Schlumberger å franska rösträttsföreningens vägnar — han var medlem av dess centralkommitté —: "Om M. du Breuil är det icke ett tomt överord att säga det han ständigt var villig att offra sitt liv för varje stor och ädel idé, — nu offrade han det för sitt folk och för sitt land." Ellen Hagen.

Förslaget kap. I § 3 mom. I innebär även ett sanktionerande av dubbelmoralen för man och kvinna. Mannen blir icke vanärad, fastän han bryter sitt genom den efterföljande hävden alldeles särskilt bindande äktenskapslöfte, medan kvinnan blir så fläckad genom sitt på förtroende till hans ord grundade förhållande, att hon tilldelas skadeersättning särskilt för sin vanära — åtminstone om hon icke förut har dåligt rykte. Ty (enligt lagberedningens motiv, sid. 125 rad 8 upifrån ff.) "om kvinnan till exempel redan förut vanvårdat sitt rykte, kanske rent av är känd för lösaktighet, lär den ersättning, hon enligt förslaget bestämmelser kan påräkna för minskning i förvärvsförmåga och för skada av icke ekonomisk art, i allmänhet bli ringa eller ingen."

Förslaget upphovsmän ha tydligen icke reflekterat över, att det oftare blir just dessa sistnämnda kvinnor, som komma att söka tilltvinga sig skadestånd, medan de som enligt nu gällande lag betraktas såsom verkliga hustrur, enligt förslaget faktiskt förlora all rätt. Förslaget tenderar på denna punkt till en lagfästning av prostitutionen, därigenom att detsamma praktiskt taget legaliserar betalningsskyldighet för könsungädda, eftersom skadestånd skall utgå, även då barn icke blivit frukten av förbindelsen.

Lagförslaget bestämmelser om att lysning hädanefter skall gälla i allenast tre månader står i skarp motsats till den särskilt på landsbygden djupt rotade uppfattningen av lysningens helgd och förpliktelser och skulle, om den bleve lag, verka oerhört upplösande på ansvarskänslan.

I anledning av det här anförda få vi vördsamt hemställa, att den humana och sedligt riktiga grundtanke, som fått sitt uttryck i nu gällande rättsregler om s. k. ofullkomnade äktenskap i den nya lagstiftningen bevaras, och däri gives en sådan form, att de olägenheter, som vidlåda de nuvarande bestämmelserna, mätte i den nya lagen undvikas.

Vad beträffar förslaget bestämmelser om separation och äktenskapsskillnad anse vi, att, då det är ytterligt svårt, i många fall omöjligt, att avgöra vem av makarna, som bär den huvudsakliga skulden till brytningen — och att över huvud avgöra vad som skall kunna anses såsom skuld —, det må överlämnas åt domstolen att efter prövning av alla förhandenvarande omständigheter bedöma såväl om skyldighet att utge underhåll som om vilken av makarna, då båda äro lika skickade därtill, bör tilldelas vårdnaden om barnen, detta såväl vid separation som äktenskapsskillnad.

Utän att här ingå på det kungl. förslaget i dess övriga delar vilja vi slutligen instämma i vad däri stadgas beträffande skyldighet för kvinna såväl som man, att för erhållande av lysning avgiva skriftlig försäkran på heder och samvete att såvitt veterligt icke lida av könssjukdom i smittosamt skede. Vi kunna således icke dela hr Ekman's uppfattning i hans motion (n:r 68 i I kam.), att det skulle vara någon kränkning för kvinnan att avgiva en dylik förklaring. Man bör förutsätta att en kvinna, som ingår äktenskap, skall vara så mogen, att hon förstår, att denna bestämmelse tillkommit i samhällets intresse.

47

Västerlånggatan
(f. d. Barnängens lokal)

ASTRID SÖDERQUIST
KAPPAFFÄR

1 Klass Damskrädderi.

Alltid väl sorterat lager i fördelaktiga prislägen.
Specialité:
J. A. WETTERGRENS FABRIKATER.

Haagkongressen.

Listan på svenska delegerade till Haagkongressen fick, sedan en del avsägelser från de först utsedda inkommit, följande slutliga utseende: fru Nina Andersson, Västerås, fröken Emilia Fogelklou, Djurs-holm, fru Anna Glasell-Andersson, Djurs-holm, fröken Emma Hansson, Landskrona, fru Anna Holm, Näås, fröken Anna Kleman, Stockholm, fröken Anna Lindhagen, Stockholm, friherrinnan Ellen Palmstierna, Stäringe, fru Ruth Randall-Edström, Västerås, doktor Naäma Sahlbom, fröken Mathilda Widegren och fru Elin Wägner-Landquist, Stockholm.

Det förberedande kongressarbetet tog sin början redan den 20 april i Amsterdam, i det att den kommitté, med två medlemmar från varje land, som utsetts att behandla de inkomna resolutionsförslagen, då började sitt arbete. Till svenska representanter i resolutionskommittén hade utsetts fröknarna Anna Kleman och Emma Hansson. Övriga svenska delegerade deltog i det skandinaviska samkväm, som den 24 april ägde rum i Köpenhamn, och där man vid sidan av det egentliga programmet fick tillfälle att fira de danska kvinnornas rösträttsseger.

Enligt från kongressbestyrelsen inkommet meddelande hade Jane Addams utsetts till kongressens ordförande.

Vi hoppas att i vårt nästa nummer kunna lämna en utförlig redogörelse för kongressen och dess förhandlingar.

Två kvinnogärningar.

K. M:t har med medaljen Illis quorum meruere labores, belönat en av våra främsta krafter på det pedagogiska området, nämligen seminarieadjunkten Hedvig Söder. Hennes lärareverksamhet har varit ovanligt omfattande, bl. a. har hon varit ledamot av folkundervisningskommittén och av överstyrelsen för Stockholms folkskolor. I år blev hon vid fyllda sextiotvå år, alltså sju år efter nu gällande pensionsålder, tillkallad som sakkunnig för kvinnlig slöjd i både folkskole- och läroverksöverstyrelsen — ett bevis på alltjämt oförminskad arbetskraft.

Samtidigt har samma medalj tilldelats föreståndarinnan för skolan för blinda kvinnor i Uppsala, fröken Anna Wikström, för den storartade hjälpverksamhet hon där utvecklat.

Män, som tro på kvinnorna.

Männens förening för kvinnans politiska rösträtt i Ungern har i en resolution uttalat som sin mening, att kriget aldrig brutit ut om kvinnorna haft politisk rösträtt. Redan före krigets utbrott var föreningen mycket livaktig och nyligen sammankallade de hemmavarande medlemmarna, mest bestående av äldre akademici och affärsmän ett möte i Budapest, där talare efter talare underströk den synpunkten att kvinnorösträtten vore ett av de effektivaste medel att förebygga krig.

En var bör gynna
KAFÉET & KONDITORIET, S:t Eriksg. 30
samt
CENTRALKAFÉET, Vasagatan 10
OBS! Goda varor — billiga priser!

RING ANTON BRODÉNS JURIDISKA BYRÅ

Allm. Telefon 201 68

68 VÄSTERLÅNGGATAN 68, STOCKHOLM.

Rikstelefon 144 68.

Utför alla Juridiska o. PRIVAT-DETEKTIVA uppdrag diskret, fort och billigt.

Sedlighetsfrågan inför Första kammaren.

Annå ett stort tal av hr Thyren.

Högerns massmotion från förra året om upphjälpan av det sedliga tillståndet i riket återupplivades av professor Thyren vid årets riksdag och behandlades i Första kammaren under en flera timmarsdebatt. Man visste att förslaget skulle avlivas i medkammaren, men hr Thyren hade satt sig i sinnet, att det skulle åtminstone inte dö i tysthet och fick därigenom anledning till ett av sina långa anföranden. Denna lust att utbreda sig över ett ämne, i vilket hans åsikter äro så noggsamt kända, straffade sig dock: allmänt, t. o. m. bland meningsfränder, torde omdömet ha varit det, att ett så svagt anförande som detta måste anses som en spik i det thyrenska vältalighetsryktets likkista.

Provet gällde att visa hur väl en utredning om sedlighetstillståndet var av nöden och till den ändan skulle bevisas, hur dåligt vi nu i detta avseende ha det ställt. Om hela det långa talet föreföll flackt och ytligt, kom detta däruv, att dess tankegång var i hög grad förlegad, framdragen från en tid, då de sociala frågorna sågos som enstaka företeelser utan det inbördes sammanhang man nu alltmer tillerkänner dem samt även av den ensidigheten att döma ett lands sedlighet uteslutande efter kvinnornas sedlighet. Riktigheten i detta sätt att döma behövde icke bevisas: tillståndet, så yttrade talaren, är sämre nu än för trettio år sedan, emedan nu flera kvinnor ingå fria förbindelser. Men en uppfattning, enligt vilken människens nivå är nu sådan den varit och aldrig behöver bli anorlunda, lär icke kunna sträcka sig till att fatta ett förbättrat tillstånd, då ju människens kvarblivande på samma ståndpunkt nödvändigt måste kräva en kvinnlig kontingents kvarblivande.

Det tilltagande antalet barn födda utom

äktenskapet framdrogs även. Här hade platsen varit att påminna om människens djupare skuld, då i de flesta av dessa fall löften från hans sida, löften som sedan ofta brutits, torde vara en kraftig orsak till att förbindelsen kommit till stånd. Dessutom visar den ännu så vanliga manliga uppfattningen, som gör att män kunna handla be- drägligt mot kvinnor i ett av livets djupaste förhållanden samt kunna undandra sig det största av allt ansvar, föräldraplikten, att det är de manliga sedlighetsbegreppen, som framför allt behöva höjas.

Som det allvarligaste för talaren i fråga om könssjukdomarnas spridning, sedd som bevis för tilltagande osedlighet, stod att siffrorna för sjuka kvinnor stigit. Han glömde härvid att för varje fall måste ju en man varit lika brottslig, förutom att han tillika begått den samvetlösheten att bibringa smitta.

Det är onödigt att fortsätta...

Sedan hr Thyren skapade åt sig eller und- flock eller ärvde sin syn på den sexuella sed- ligheten, har för många personer, och för många andra långt innan dess, vilka satt sig in i detta viktiga samhällsproblem, blivit klart, att så länge dubbelmoralen — en särskild måttstock på människens sedlighet, en annan på kvinnans — härskar, finns inte något att hoppas på detta område. Den, som ännu icke insett detta, torde äga föga av värde att komma med.

Såvida icke till äventyrs saken ses så, att då kvinnornas ställning i fråga om sedligheten är så övervägande viktig, då är varje man som lockar eller låter sig lockas, som provocerar med penningen eller med löften, djupt medbrottslig, icke endast i fråga om en kvinnas, utan också om sitt lands fördärv.

Då hr Thyren återkommer med en syn på tingen ändrad i någon av dessa riktningar, då kunna vi måhända tro, att han tänkt all- varligt över det sedliga tillståndet i landet.

Hilda Sachs.

Mot kriget — för freden.

Rosika Schwimmer talade i Stockholm

inför ett auditorium, som till sista plats fyllede Grand Hôtels stora festsal, där för fyra år tillbaka den sjätte internationella rösträttskongressens förhandlingar ägde rum. Rosika Schwimmer erinrade om de dagarna, så bräddade av glädje, entusiasm, ljusst hopp och tillförsikt mitt under den Stockholmska försommarens vackraste och mest löftesrika tid, och hon ställde den bilden i relief mot nutidens mörka bakgrund, mot en bakgrund av krutrök och männi- skooffer, tårar, blod och olyckor. En nu- tid som berövat oss hoppet, glädjen och livsmodet och vars Kainsmärke alltid skall finnas inbränt på den nu levande genera- tionen.

Även Rosika Schwimmer var en annan. Hon gav intryck av en människa som lidit, som levat i händelsernas medelpunkt, sett idealen ramla, hoppet grusat, livsglädjen krossad, men vars hela väsen var inkarne- rat till en flammande protest mot våldet och makten, den råa styrkan vars pansrade näve sönderbryter de andliga värden, som det fordrat århundraden av hjärnkultur att bygga upp.

Föreläsningar höras och glömmas. Men vad Rosika Schwimmer aftonen den 21 april talade till Stockholms kvinnor kom- mer inte att glömmas. Ty den kvällen kon- centrerades för vår blick krigets olyckor och krigets vanvett till en så förtätad bild att man genom Rosika Schwimmers ord förnämde allt det lidande och all den jäm- mer som ryms inom det enda ordet: världskrig. Där hon stod på estraden "all fire and flame" var det inte bara hennes glödande vältalighet som kom åhörarna att andlöst lyssna, utan framför allt var det känslan av att hennes indignation och hene- nes protest, hennes sorg och hennes skam, var ett skri ur hennes eget väsens inner- sta. När det förskräckligaste av allt är möjligt, då finns ju intet att tro på, intet som håller. Alla värden vändas upp och ned. Alla band brytas. Och nu vill en lit- ten kontingent av mänskligheten, den som inte räknats, inte erkänts, men som dock

varit den enda, vilken under dessa hatets och blodutgjutelsens tider förmått bevara de internationella sambanden och som inte kunnat tvingas att hata på befällning, för- söka det omöjliga, att på en kongress av- skaffa kriget. Från norr och söder, öster och väster samlas kvinnorna för att pro- testera mot det ohyggliga som nu sker, för att rädda de rester av kulturen som åter- stå, de liv som ännu inte blivit spilda. Tre franska kvinnor som arbetat för anslut- ning från Frankrike sitta nu häktade. "Vil- ket öde väntar oss själva?" undrade Ro- sika Schwimmer. "Vi veta det inte, men vi äro beredda på allt, och om våra hän- der bindas, våra röster förstummas, då blir det ni, kvinnor från de neutrala länderna, som måste taga vid där vi slutat och full- borda vårt arbete."

Jag tror inte att Rosika Schwimmers vädjan var förgäves. De bleka ansiktena, de tårade ögonen voro ett vittnesbörd om att det inte bara var en stundens flyktiga stämning som gripit de närvarande, och de applåder, som knappast ville upphöra när de församlade, stående bringade henne sitt tack, voro ett uttryck för att kvinnorna in- för en stor sorg, liksom inför en stor gläd- je förnimma den gemensamma plikt och det gemensamma ansvar som binder dem alla tillsammans.

G. H. E.

Kvinnornas kalender.

En hel del från våra F. K. P. R. inkomna rekvisitioner visa, att förslaget om utgi- vande av en *Kvinnornas Kalender* motta- gits med sympati, men ännu felas mycket innan garantisiffran uppnåtts. En sväri- ghet att avlåta beställningar ligger helt na- turligt däri, att föreningsmöten icke låta anordna sig när som helst. Ett efterföl- jansvärt exempel lämnar därför en liten men livaktig förening, vars ordförande skriver: "Gärna vilja vi här arbeta för ka- lendern, helst som användningen av över- skottet mycket tilltalar oss, men något för- eningsmöte kunna vi ej anordna förr än i slutet av april. För att ej förhåla tiden, hava emellertid fem styrelsemedlemmar tecknat sig för 5 ex. vardera i avsikt att sedan avyttra dessa. Alltså rekvirera vi härmed 25 ex. — att börja med."

Kvinnorna och lärarbefattningarna vid statens läroanstalter.

"Frågan om det s. k. kvinnoöverskot- tets uppgift och ställning i samhället är av mycket gammalt datum. Olika kulturperioder hava sökt lösa frågan på olika sätt. Våra urförfäder avliva- de en del av de nyfödda kvinnobarnen för att på sådant sätt reglera det nu- meriska förhållandet mellan kvinnor och män. Andra sätt att lösa frågan äro polygamien, slaveriet och livegen- skapen." Så inleder kanslirådet Per Elov Lindström i sista häftet av Social tidskrift ett intressant inlägg i den nu så aktuella frågan om kvinnors an- ställning vid statens läroanstalter.

Författaren påminner om, att det år 1910 fanns i Sverige sammanlagt 1,053,488 ogifta vuxna kvinnor, änkor och fränskilda, utgörande nära en fem- tedel av hela befolkningen, och uppvi- sar, hur frågan om den ogifta kvin- nans existensvillkor trängt sig fram på grund av maskintekniken, som flyttat det arbete, som kvinnorna haft att för- rätta i hemmen över till fabriker. "Frågan är", yttrar författaren, "en stor samhällsfråga, som icke kan av- färdas med det vanliga argumentet, att kvinnan bör hålla sig till sin egentliga verksamhetsfjär, hemmet, ett argu- ment, som skulle verka som hån, där- est det icke bottnade i bristande insikt om de sociala förhållanden, under vil- ka vi leva." De förändrade förhållan- den ha gjort det nödvändigt för me- delklasskvinnan att förvärva tillträde till verksamhetsområden, som dittills huvudsakligen förbehållits männen, och detta icke endast för brödets skull, utan för att genom en ordnad verksam- het erhålla en livsuppgift. Sedan för- fattaren erinrat om vad de svenska statsmakarna gjort för kvinnorna i detta avseende, framhåller han, att det innebar ett fullföljande av det lagstift- ningsarbete, vilket fortgått sedan mit- ten av det förra århundradet i syfte att bereda kvinnorna ökade förvärvs- möjligheter, då § 28 i regeringsformen år 1909 erhöi ett tillägg av innehåll, att till lärarbefattningar vid statens läro- anstalter, de teologiska lärartjänsterna vid universiteten likväl undantagna, till andra beställningar vid inrättning- ar för vetenskap, slöjd eller skön konst samt till läkarbefattningar må av K. M:t, med tillämpning av grun- der, som av K. M:t och riksdagen god- känts, kunna utnämnas och befordras även infödda svenska kvinnor.

I den omdebatterade frågan om den grundlagsändrings innebörd fram- håller författaren, att av allt som i den- na fråga förekom vid riksdagen fram- går, "att den beslutande riksdagsmajo- riteten hade den uppfattningen, att kvinnor kunde och borde i någon ut- sträckning och i *någorlunda avsevärd* utsträckning vinna anställning vid sta- tens läroanstalter, ehuru det i sakens dåvarande läge ansågs nödvändigt att låta det ankomma på en blivande ut- redning i *huru stor* utsträckning så- dant borde äga rum". Om riksdagen räknat med möjligheten, att grundlags- ändringen icke skulle komma att leda till någonting, då hade denna ändring aldrig kommit till stånd. "Ty på grund- lagsändring ställer grundlagen själv den fordran, att den skall vara högst nödig och nyttig. Skulle det nu, såsom

Tjugufem exemplar pr förening! Det är just vad som behöves för att förslaget skall bli verklighet, men då har man förstärkt tänkt sig, att de större föreningarna skola betydligt överskrida denna siffra, till vil- ken många av de mindre aldrig kan nå.

Vår rösträttsfrågas framgång beror ej på kalenderns vara eller icke vara, men *rese- talarefondens* betydelse får ej underskattas — kanske att genom dess förverkligande till och med en försummelse gottgöres.

Rekvisitioner ställas till fröken Hildur Öijer, Göteborg 1.

påstås, förhålla sig så, att riksdagens berörda beslut var förhastat, så lärar det icke ankomma på någon annan än riksdagen själv att vidgå detta och er- känna beslutets grundlagsstridighet. Kungl. Maj:t och dess organ göra klo- kast uti att i detta hänseende icke gå riksdagen i förväg. Från Kungl. Maj:ts sida skulle sådant innebära upp- slaget till en konstitutionell konflikt."

Författaren uppstår sedan till bemö- tande de viktigaste av de argument, som pläga anföras mot kvinnas till- träde till lärarbefattningar och fram- håller därvid, att man i fråga om kvin- nors verksamhet som lärare har ett så rikt erfarenhetsmaterial, att "det torde kunna ifrågasättas, huruvida vid nå- got föregående tillfälle, då nya verk- samhetsområden öppnats för kvinnan en så jämförelsevis säker grund fun- nits att bygga på". Särskilt kraftigt tillbakavisar författaren farhågan för en allt för stark invasion av kvinnor till de allmänna läroverken. Den om- ständigheten att för kvinnan det yrke hon utbildar sig för endast är "ett al- ternativ att repliera på, medan hon väntar på honom, som skall komma och befria henne, eller när förhoppningar- na i detta hänseende definitivt grus- ats", gör, att medelklassens kvinnor oftare välja lättare och ringare yrken än män ur motsvarande sociala sam- hällslager. Tages vidare i betraktande, att flertalet kvinnor bliva gifta, så kan det antagas, att kvinnornas tillström- ning till levnadsbanor, vilka fordra en så lång och krävande förberedelse som ämneslärartjänsterna vid exempelvis de allmänna läroverken, skall bliva rätt begränsad. Som en belysande sif- fra anför författaren, att från och med det år den första kvinnan legitimeras- des som läkare endast 45 kvinnor mot 1,431 män, d. v. s. endast 3 proc. erhål- lit sådan legitimation. Författaren an- tar, att den kvinnliga lektorn vid goss- läroverken kommer att utgöra en un- dantagsföreteelse och att icke heller an- talet kvinnliga adjunkter blir så stort, att läroverken av den grund förändra sin karaktär. Frågans räckvidd har under diskussionen i hög grad överdri- vits. Den är likväl icke utan betydelse. "För den", yttrar författaren, "som ser till realiteter, är det ingen förnuftig mening i, att en människa, om vilken vi veta eller med hög grad av sanno- likhet kunna antaga, att hon är i stånd att tillfredsställande sköta en tjänst, skall på grund av förhållanden, som äro för saken främmande, under alla omständigheter vara utesluten från möjligheten att komma under bedö- mande vid sysslans tillsättande. För en sådan uppfattning är det icke av någon avgörande betydelse, huruvida antalet av dem, som sålunda bliva li- dande, är stort eller litet; det är nog, att sådana personer över huvud taget finnas."

Slutligen lugnar författaren dem, som velat se något kausalsammanhang mellan kvinnornas uppträdande på den öppna arbetsmarknaden och de tenden- ser till avfolkning, som uppenbara sig särskilt inom väst- och nordeuropeiska stater på följande sätt: "Den yrkesan- ställda kvinnan har lika stark moders- trängtan som den i kulturellt hänseen- de likställda kvinna, vilken har sin verksamhet eller översamhet förlagd till hemmet. För de män, som vilja gifta sig och föda barn till världen, fin- nes nog och över nog med kvinnor. Och mot det påståendet, att kvinnorna genom att konkurrera med männen skulle minska dessas möjlighet att bil- da familj, står det påståendet, att kvin- norna genom sin arbetsinsats giva lan- det en starkare ställning i den ekono- miska konkurrensen, så medelst bidra- gande till en rikare utveckling av lan- dets ekonomiska liv och till skapandet av nya arbetstillfällen även åt män- nen."

X.

Barnen och religionen.

I dessa dagar har till många tusenden av svenska hem utgått ett upprop i en sak som bör på det djupaste intressera varje tänkande svensk kvinna. Och i all synnerhet alla mödrar.

Författarinnan Lucie Lagerbielke (sign. Vitus) har med samtliga upplagor av Aftonbladet utsänt en broschyr "Barnen och religionen", tillägnad Sveriges kvinnor. I denna broschyr framhålls med kraft och med flammande våltalighet bristerna i den nu bedrivna kristendomsundervisningen och de olycksdigra följderna med den. Den ena anledningen till förf:s framträdande i denna fråga är — skriver hon — minnet av hennes egen barndoms erfarenheter: den sorg och det trots som det väckte hos henne att nödgas upprabla inlärdas svar, vilkas innehåll hon i sitt hjärta protesterade emot. Och den andra anledningen har varit det stora antal uppmaningar hon emottagit från skilda håll, däribland också från några barn, som i brev förklarat att "katekesen är en dum och elak bok", och att "vi barn tycka att katekesen är ryslig", varför de ivrigt be "Vitus" att göra vad hon kan för att de må få slippa den. Bibliska historien är också föremål för de små brevskrivarnas kritik. Att "Gud slog ihjäl allt förstfött i Egypten" finna de upprörande grymt och orättvist, och att han — som kallas den Allseende — behövde se dörrposterna bestrukna med blod för att veta var medlemnarna av "hans egendomsfolk" bodde, det finna de med skäl underligt.

I sin kritik av den lutherska katekesen som barnalära framhäver Vitus bl. a. huru de budord med vilka den inledes till stor del äro sådana för vilkas innehåll barnen stå helt främmande. Vad är det för mening i att förbjuda barn att missbruka Guds namn till vidskepelse och bedrägeri, eller i att uppmana dem till att "älska och ära sin äkta maka?"

"Såsom det nu är", skriver förf., "blir det genom religionslärarens undervisning som barnen få inblick i all världens ondska och först få höra talas om hor och tvegift, lögn och bedrägeri, mord och massmord, avgudadyrkan och brutna löften, och detta innan själen är nog balanserad för att kunna bära all denna kunskap om det onda i dess olika former" — — —

Mödrar och döttrar.

Av Elisabeth Kuylenstierna-Wenster.

(Forts. och slut.)

Så länge döttrarna äro barn, har det förefallit mig som om mödrarna ej i allmänhet toge vara på deras små själar, som de dyrbara och tacksamma blommor dessa äro; det har tyckts mig, att skolan får ensam uppfylla den plats, där modern skulle stå främst vakande, ej blott över det bokliga bildningsarbetet utan också över hjärtats och tankarnas daning. Hemmens tid är en, barnens en annan. Mödrarna äro upptagna av arbete eller vila, just när de små flickorna, som ej i likhet med pojkar rusa ut, strax de ätit middag, kunde behöva moderlig själsyn. Många band ha brustit eller slitits under det jorden vridits runt år efter år, men ett håller ännu: moderskärlekens, och det är i tro på att denna kärlek fortfarande vill det största, jag nämner, att det förefaller, som om den stundom utan att veta det, skugade sig själv med dagens alla små obetydliga intressen, i stället för att helt fylla sin uppgift. Mer än någonsin borde mödrar och döttrar lära sig inse, att de skola gå med varandra och i ärligt förtroende blicka in i varandras ögon. Tidens allvar är över kvinnorna liksom över männen, ansvaret drabbar båda lika, men *kravet* är störst hos kvinnan modern, och hon skall

"När skall man här i Sverige befria barnen från katekesplugget? Och de vuxna från inbillningen att bibeln är en papperspäve? Och när skall man klargöra för dem att rättfärdiggörelsebegreppet icke är lika med andlig stagnation eller ett de kristnas stereotypa leende med en i mörker försänkt värld? — — Vad våra dagars människor begära och fordra, det är icke 'en försiktig revision' av Martin Luthers katekes utan en fullständig befrielse från denna föräldrade lärobok. Om denna befrielse nekades dem och deras barn, skola föräldrarna i massor anhålla om befrielse för barnen från all 'kristendomsundervisning'. I ett sådant vanrykte har den så länge bedrivna undervisningen i enlighet med den 'rena läran' fört kristendomen. Kan där givas ett större fiasko?"

Missnöjet med katekesen är ju gammalt. Gång på gång har man dragit i härad emot densamma. Det finnes emellertid skäl för att hoppas att Vitus' skrift verkligen skall lyckas åstadkomma något. Hennes föregående författarskap har ådagalagt vilken sällsynt förmåga hon äger att gripa människorna i deras innersta, att tvinga dem till eftertanke, att driva dem till handling. Hon är en eldsjäl som förmår att också sätta andra i brand, och på samma gång äger hon den klara blick för realiteter som kräves, när det gäller en fråga av praktisk innebörd. Vitus är viss om att den likgiltighet för eller motvilja mot kristendomen, som i våra dagar är så utbredd, är en verklig olycka för individer och för samhälle. Och i övertygelsen att en förvärd barnundervisning bär största skulden till detta missförhållande, har hon icke tvekat att — med betydande personliga uppoffringar — sprida sin vädjan till de svenska kvinnorna.

"På ett sätt skola väl vi kvinnor ha rätt — att protestera — dels såsom mödrar och dels såsom kristna med minst sagt samma förmåga att fatta och tolka andliga sanningar som männen." — —

"Var och en medger så gärna att kvinnorna i regel äro mera religiösa och att de desslikes synas ha större behov av religionen än männen, och likväl synes det dessa alla — dessa 'var och en' — att det är en självklar sak att kvinnorna på god tro skola acceptera precis vad som helst, som herrar

nedlägga i dotterns unga sinne det leende ljusa mod, som heter framtids-tro. Sorg skall hon icke amma, ej heller ytlighet, men styrka och glädje. Hon sår ju för ett kommande släkte, det må en mor aldrig glömma, och för ädel sådd skall en vuxen dotter alltid tacka. Mödrarna få ej falla till föga för döttrarnas pockande maktlystna frisprång ut i en värld, som dessa icke känna; de måste, om så fordras, hejande sträcka ut handen och yttra ett varnande ord, innan det är för sent. Och har något historiens blad visat oss, att den mor blivit mindre älskad, som förstätt att böja plantan medan den var grön? — Om vi äldre själva se tillbaka på en barndom och första ungdom, vilken så att säga hade *lydnad* till ryggrad, känna vi oss då förbittrade mot mor.

När barnet växt sig till egen tankekraft, låt det handla, men ställ dig ej, om du vill vara dess mor och vän, vid sidan endast för att applådera det unga, det nya.

Vad forna tider saknat, har varit förstående för ungdomens rätt, denna brist har man nu velat avhjälpa, men som ofta vid reformer skjutit över målet, och trott, att eftergivenhet är det samma som förstående. I övergångstider inträffa alltid brytningar; all storm går med höga vågor över haven, och det har väl tidtals förefallit, som skulle mödrar och döttrar skiljas så till själ

prelater i dogmväg sekler igenom påbjudit såsom uttryck för 'gudomlig sanning'."

Det säges stundom — och kanske ej alldeles utan skäl — att hos många rösträttskvinnor intresset för rösträttsreformen förkväver så gott som alla andra sociala intressen.* Det finns kvinnor som mena: Låt oss först bara få rösträtt; sedan skola vi visa huru kvinnorna förmå omskapa samhället. Det är ett resonemang som något för mycket — tyckes det mig — påminner om deras vilka förklara: när jag bara hunnit förvärva en så och så stor förmögenhet, skall jag börja att göra något för andra; dessförinnan är det ändå relativt så litet jag förmår göra. För min del tror jag, att varje kvinnornas strävan av ideell art stärker rösträttsrörelsen. I sin mån bidager varje sådan strävan till att tysta det illvilliga talet om att rösträttsfrågan för kvinnorna främst är en maktfråga.

Skulle det ej vara lämpligt att vid rösträttsföreningarnas sammanträden till diskussion upptaga detta ämne: "Barnen och religionen?" Frågan bör ju kunna intressera kvinnor av vitt skilda åsikter.

Vid innevarande riksdag har, som bekant, motion varit väckt om avskaffande av katekesen som lärobok. Förslaget föll i första kammaren men gick — med ganska stor majoritet — igenom i andra kammaren.

Helt visst kommer denna fråga upp vid varje riksdag, ända tills den blivit löst. Sveriges kvinnor äga i sin makt att skapa en opinion som högst betydligt måste påskynda frågans lösning.

Till tjänst för dem som ej känna till broschyren i fråga, nämner jag att den utkommit i bokform från aktieförlaget Sandbergs bokhandel, Stockholm.

Till sist ännu några rader ur denna medryckande och varmhjärtade vädjan till den svenska kvinnan, som i sanning förtjänar att ej få förklunga ohörd:

"Länge nog ha kvinnorna tegat.

Länge nog ha barnen gråtit.

Länge nog har det andliga förtrycket härskat.

Länge nog har 'det svaga' könet varit svagt, emedan det ej djärvts att bruka sin medskapade styrka.

* Att samhällsspörsmålen icke äro främmande för rösträttskvinnorna, därför torde vår egen tidning Rösträtt för Kvinnor utgöra det bästa beviset. Red.

Den sjunde basunen.

Ovaustående är titeln på en broschyr, författad av Anna Lenah Elgström och utkommen i den serie av småskrifter, som utgivits på Tidens förlag. Den är en flammande protest mot kriget och en skarp vidräkning med de principer som kunnat leda därtill. Den är även fylld av innerlig medkänsla, ett, man kunde vara frestad att säga, koncentrerat individuellt lidande vid tanken på alla smärtor, allt onödigt offrande och alla de ohyggliga försäkelser och umbäranden som bilda världstragediens bakgrund.

Man kan inte skildra Anna Lenah Elgströms syn på företeelserna, ord bli så matta, när det gäller att ge en föreställning om sådant, vilket hon själv skriver om med det patos och den medkänslans glöd, som måste rycka även den likgiltige och kalle åskådaren med, men dock inte svävar löst som en stämning, utan är uppbyggt på grundvalen av en förnuftig och allmänt mänsklig världsåskådning. Säkert är att Anna Lenah Elgströms flammande stridskrift kommer att vinna genklang hos kvinnorna, åtminstone den del av dem som från världskrigets början protesterat emot det och tagit avstånd från den maktlära, vilken under de gångna månaderna, såväl i pressen som i personliga uttalanden, tagit sig allt mera motbjudande uttryck och vilken är frukten av den materialistiska nyttighetskult, som i sitt krav på staten förbiser och offerar delarna som den består av. De kvinnliga synpunkter som författarinnan frambar i sin essay, oviljan mot mördandet, det fruktansvärda lidandet som övergår individerna, det vansinniga slöseriet med framtiden och ungdomen och främst av allt de etiska synpunkterna, som samhällena en gång uppställt som norm, men som underkänns när nyttighetskraven göra sig gällande, ha dock visat sig vara de, som inneburit det mesta av sanning och sunt förnuft.

Var har rätten funnits i detta krig, där

Vår religion är vår styrka.

Vår andliga natur innesluter i sig våra största maktresurser. Därför äro våra barn vår styrka — ty jorden tillhör det kommande släktet. Och varje moder, som danat och fostrat sitt barns själ, har givit det mer än livet i köttet. Och själv är hon — genom den sådd hon sått — delaktig i den kommande utvecklingens offer och bragder." Anna Maria Roos.

och kynne, att återföreningen endast kunde ske i minnets försonande skimmer vid en öppen grav.

På adertonhundratalets mitt inföllo de svåraste slitningarna mellan gammalt och nytt och inom litteraturen uppstodo moderstyper, vilka liknade sagornas häxor. Döttrarna tvungos kvar i hemmet, och deras åtra efter självständighet skrottades ut. Man fick den föreställningen, att modern ej kunde följa med tidens krav; detta är naturligtvis sant. Hon saknade förutsättningarna; endast helt långsamt kunde de nya lärorens tränga igenom, då däremot modersinstinkten att skydda dottern mot världen som mot ett yttre våld var tusenårig. Vi få aldrig glömma detta, när vi se kvinnokampen i retrospektiv belysning.

När modern in i det sista höll dottern kvar vid vävstolen, menade hon det bästa med henne, men underligt är det att se, hur hon, sedan skytteln för beständigt fallit ur dotterns hand, mist sin förmåga att granska flickans nya arbeten. En modärn mor tyckes ofta nog älska sin uppväxande dotter med en viss fruktande ömhet. Hon liksom icke anser sig ha rätt att säga ett avgörande ord. I blinda beundrar hon, i blinda slösar hon med en kärlek, vilkens styrka är — dess svaghet, ty det händer, att dottern ädelmodigt tycker synd om lilla mamma, som sitter ensam i någon avskild vrå, oändligt tacksam för ett fattigt erinrande ord.

Den från slagg renade tillgivenheten skall dock helt säkert växa fram ur idéernas kaos, och lika litet som vi kunna tänka oss flydda tiders despotism återuppstånden, vilja vi tro, att den vacklande, nervtrötta eller sjukligt överspända fördragsamheten skall fortleva.

De kraftiga kvinnogestalter, vilka på hävdernas blad framställas för oss, äro skuggor blott. Deras uppfostringsmetoder och vilja verka i tjugonde seklet som slungade stenar i brusande floder. De ha sjunkit till djupet, där endast dykaren — fornforskaren — återfinner den.

Det är slut med hemmens förtryckande enväldsmakt, må det också bli slut med slapphet och olust. Synvidden skall vara fri som tanken är det.

Mödrar och döttrar äro kamrater i livets stora skola, och de äldre årsklasserna, som inse, att penalismen är en utsliten ferla, skola därför icke anse, att deras makt är bruten.

Föredömet har i alla tider betytt mer än något annat, och det skall alltid växa de fagrade blomstren omkring de mödrar, som i rätt mening taga fostringsvärvet och besinna innebörden av vandringsstavens bästa inskription:

Framåt, ej tillbaka gäller färden,
Fram skall du människa, och fram skall världen.

A. P. ANDERSSONS MÖBELAFFÄR
STOCKHOLM
 Gamla Kungsholmsbrogatan 26
 (andra huset från Drottninggatan)
 Stort lager af finare och enklare
MÖBLER
 i ek, mahogny, valnöt samt andra
 träslag afven målade, till billigaste priser.
 Allm. Tel. 11410 Riks Tel. 6505

Harfva-
lotteriet
 till förmån för
Föreningen själförsörjande Bildade
Kvinnors Vilohem.
 50,000 lotter à 2 kr. Vinstvärde 60,000 kr.
 Bland de högsta vinsterna märkas:
 Möbelsalong till 3 rum o. hall m. m.
 5,000, Motorbåt 3,000, Pärlhalsband
 2,100, Flygel 1,500, Linneutstyrelse
 1,500, Fullständig borduppsättning
 av nysilver o. alpacca 1,300, Motor-
 cykel 1,035, Bibliotek 1,000, Pia-
 nino 985 etc.
 Lotter erhållas efter rekvisition märkt R under
 adress Harfvalotteriet, Skepparegatan
 19, Stockholm, antingen mot postförskott eller
 mot förskottslikvid 2 kr. jämte kostnad för porto
 och dragningslista (85 öre).
Anna Josephson,
 v. ordf. i S. B. K:s styrelse.
 Lotteriets föreståndare.

Flyglar, Pianinon
 och orglar i konstruktion och kvalitet öover-
 träffade. — Högsta utmärkelser å flera världs-
 utställningar. Begär priskurant från
 Kungl. Hovleverantör.
A.-B. ÖSTLIND & ALMQUIST, ARVIKA.

den enskilda maktlystnaden och de ekono-
 miska intressena varit de verkliga be-
 ståndsdelaerna i de fraser, med vilka sta-
 terna sökt skylla sin moraliska fattigdom.
 De bästa, de livsdugligaste ha blivit offer-
 de för en kraftmätning, som antagligen
 kommer att resultera i intet. Det har från
 manligt håll ordats så mycket om kvinn-
 liga synpunkter, de etiska kraven gent-
 emot statsnyttan, men kunna statsmännen
 vrida dessa båda begrepp i strid med var-
 andra, ja, då bli kvinnorna desto fastare
 i sin övertygelse att de i statslivet verk-
 ligen ha en mission, och en mycket stor
 mission att fylla, och de böra vara särskilt
 måna om att bevara dessa speciellt kvinn-
 liga synpunkter, som borde utgöra sältan
 i det politiska havet och utan vilka allt
 samhällsliv måste bli snedvridet. Prutar
 man av på rättfärdighetskravet, då är det
 fara för att gränserna göras alltmåra sud-
 diga och att man till slut kommer in på
 upplösningens och anarkins vildmarksom-
 råde.
 Man får vara Anna Lenah Elgström
 tacksam, att hon just tillvaratagit denna
 kvinnliga syn på världsföreteelserna och
 att hon med sin psykologiska fördjupning,
 sin rättskänsla och sitt stämmningsrika språk
 i förening skapat ett dokument som genom
 tiderna kommer att bära vittnesbörd om
 vad kvinnor kände och tänkte inför det
 drama som kallas världskriget.
 G. H.-E.

M. Nordenfelts högre handarbetsseminarium och kvinnliga yrkesskola
 Göteborg 3. Höstt. 1sta Sept.
 Understödd av stat och kommun, utbildar Handarbets-, yrkes-, hemslöjdlärlarinnor.
 Direktiser, sömmerskor, tillskärerskor. Kortare kurser för hemmet.
 Extra sommarkompletteringskurs för lärarinnor i kv. slöjd
 26 Juli—31 Aug. (S. A. 22984)

Arbetet ute i landet

Alfta F. K. P. R. hade annandag påsk an-
 ordnat en aftonunderhållning. Föredrag
 hölls av fru Anna Tybell, Kilafors, över äm-
 net Självvranssakan, varvid hon framhöll,
 hurusom kvinnorna, därvid understödda av
 goda och kloka män, smänningom arbetat
 sig fram till allt flera medborgerliga rät-
 tigheter, och att de, som ännu fattas dem,
 säkert komma att vinnas, om blott kvin-
 norna själva allt framgent hålla fast vid
 sina ideal och sträva efter att mer och mer
 utveckla sina medborgerliga dygder. Efter
 det med stort intresse åhörda föredraget,
 som var rikt både på upplysningar och go-
 da råd och uppslag, upplästes Madame An-
 tis' skäl mot kvinnorösträtten, även de mot-
 tagna med stort bifall. Dessutom förekom
 musik. Även försåldes och utdelades åts-
 killiga ströskrifter samt Rösträtt för Kvin-
 nor.

Degerfors' F. K. P. R. hade den 27 mars
 anordnat en fest, vartill allmänheten inbju-
 dits. Därvid förekom musik till orgel och
 fiol av lärarna Karlsson och Carlberg samt
 sång av barnkör. Huvudintresset samlade
 sig kring aftonens talare, pastor H. Ahl-
 vén, som höll ett intressant och medryckan-
 de föredrag över ämnet: Kvinnans roll i
 nutidens och framtidens samhällsskick.
 Festen, som samlat fullt hus, var i allo
 lyckad.

Eksjö F. K. P. R. har genom försäljning
 av flaggmärket "Hem och härd" erhållit en
 nettobehållning av omkring 350 kr., vilka
 lämnades till kassan för fattiga skolbarns
 bespisning vid Eksjö folkskola. Enskilda
 medlemmar inom föreningen ha arbetat för
 Röda korset och Landstormen, men då
 hjälpföreningar funnos inom staden, fanns
 ej skäl för F. K. P. R. att bilda något Kvin-
 nornas uppåd.

Enköpings F. K. P. R. hade den 21 mars
 anordnat fest till förmån för Röda korset.
 Vid festen, som var talrikt besökt, höll fru
 Ezaline Boheman från Stockholm föredrag
 över ämnet: Kvinnornas hjälparbete i kris-
 tider, vilket mottogs med stort bifall. För
 övrigt förekom musik av kända förmågor
 i staden.

Falu F. K. P. R. och **F. K. P. R.'s** diskus-
 sionsklubb hade den 26 mars sina årsmöten,
 varvid ändringen i L. K. P. R.'s stadgar
 godkändes. Efter förhandlingarnas slut
 var diskussion anordnad över ämnet "Barn
 och politik" med inledningsanförande av
 folkskollärarynna fröken Vendela Wester.
 Det beslöts att i april anordna diskussion
 över ämnet "Kvinnorna och kriget", var-
 till skulle inbjudas förutom de gifte mem-
 lemmarnas män även åtskilliga andra män.
 Under det sedvanliga samkvämet utfördes
 sång, musik och deklamation av fruarna
 Norling, Almqvist och Andersson och tala-
 des för diskussionsklubbens intresserade
 ordförande, fru Dagmar Carlsson, som in-
 om kort avflyttat från Falun.

Forshaga F. K. P. R. höll måndagen den
 19 dennes sitt ordinarie vårsammanträde,
 varvid föreningsärenden behandlades. An-
 svarsfrihet beviljades styrelsen.

Göteborgs F. K. P. R. hade den 30 mars
 årsmöte på Gamla högskolan under fru
 Frigga Carlbergs ordförandeskap. Sedan
 års- och revisionsberättelserna föredragits,
 ansvarsfrihet beviljats styrelsen och några
 av centralstyrelsen föreslagna stadgeän-
 dringar godkända höll fru Ellen Hagen från
 Uppsala ett mycket intressant föredrag om

Nya landvinningar.
 Nya F. K. P. R. ha bildats i Kälarna
 och Ytterberg, Jämtland, samt i Lill-
 herddal, Härjedalen efter föredrag av
 fröken Walborg Bergström. Fröherrin-
 nan Ebba Palmstierna har i Faxå bil-
 dat en filial till Hallsberg och slutli-
 gen har filialen i Vadstena blivit själv-
 ständigt förening.
L. K. P. R.'s årsberättelse
 för 1914 är nu utkommen och kan rekvireras
 å Rösträttsbyrån, Lästmakaregatan 6,
 Stockholm.

Kvinnorna och kriget. Föredraget formade
 sig till en skarp vidräkning med krigets
 våldsdåd och talarinnan framhöll till sist
 att det vore kvinnornas plikt att inskrida
 för krigets avskaffande, att alltid predika
 för det uppväxande släktet att det som är
 orätt för individen även är orätt staterna
 emellan och att de aldrig skola tala om kri-
 gets ära, utan endast om dess vanära.

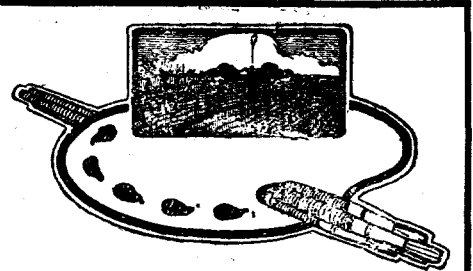
Hälsingborgs F. K. P. R. hade möte den
 19 april. Fru Ragnhild Modin-Ringström,
 under flera år lärarinna vid svenska skolan
 i Berlin, höll ett instruktivt och intressant
 föredrag om "Den tyska kvinnan i hem och
 samhälle". Talarinnan, som var väl för-
 trogen med sitt ämne, drog en del paralleller
 mellan tyskt och svenskt hemliv, och
 underströk bl. a. hurusom vi i Sverige hade
 mycket att lära av de tyska kvinnornas flit,
 sparsamhet och organisationsförmåga, de-
 ras fosterlandskärlek och offervillighet. Fö-
 redraget mottogs med applåder av en gans-
 ka talrik publik. Därefter vidtog ett trev-
 ligt samkväm med teservering. Till stäm-
 ningens höjande bidrog musik och uppläs-
 ning av ett par humoristiska småberättel-
 ser, upplästa av postexpeditör L. Fager-
 ström. Föreningen beslöt att efter bästa
 förmåga verka för tidningen Rösträtt för
 Kvinnor.

Skara F. K. P. R. hade onsdagen den 24
 mars anordnat en studieafton å Skara blå-
 bandslokal, då fru Jenny Velander redog-
 gjorde för "J. L. Almqvists förhållande till
 samhällsreformerna" samt fröken C. Wall-
 mark talade om "Kvinnans rösträttsfråga
 i det nuvarande tidsläget". Några dikter
 av Snoilsky upplästes av en av föreningens
 medlemmar. De närvarande uttryckte sin
 belåtenhet med aftonens program.

Stockholms F. K. P. R.'s styrelse har på
 sitt första sammanträde efter nyvalen ut-
 sett: till sekreterare fruarna Alma Faust-
 man, Carola Sahl von Koch och Elisabeth
 Wærn-Bugge, till kassaförvaltare fru Ella
 Billing. Föreningens sista diskussionsaft-
 on för våren ägde rum den 12 april å
 Margareta hushållsskolas lokal. Diskus-
 sionen utgjordes av Ni-reformen och inleddes
 av fröken Valborg Ulrich, som i ett käse-
 rande och humoristiskt föredrag framhöll
 sina synpunkter i frågan. Diskussionen
 blev ganska livlig och stämningen den bästa.
 De av F. K. P. R.'s medlemmar med
 intresse omfattade diskussionsaftnarna
 komma till hösten att återupptagas.

Torshälla F. K. P. R. hade årsmöte den 7
 april. Förutvarande styrelsen, fruarna Fri-
 da Grönberg, Emelie Carlén och fröknarna
 Erika Färnlund, Maria Carell och Josefine
 Nilsson, omvaldes. Revisorer blevo fröknarna
 Emma Lundqvist och Anna Söder-
 qvist. Sedan fru Grönberg redogjort för
 senaste Centralstyrelsemötet och d:r Gulli
 Petrinis föredrag "Kvinnorna och kriget"
 upplästes, vidtog ett angenämt samkväm.

Växjö F. K. P. R. hade den 27 mars sitt
 årsmöte å stadshuset. Revisionsberättelsen
 föredrogs och ansvarsfrihet beviljades sty-
 relsen. Vid mötet höll fröken S. Åkerstén
 ett orienterande föredrag över den nord-
 ska kvinnokongressen i Köpenhamn som-
 maren 1914. Det beslöts, att en del av de
 lagstiftningsfrågor som behandlades å kon-
 gressen skulle föredragsvis genomgå å bli-
 vande föreningsmöten. På initiativ av för-
 eningen har till förmån för Röda korsets

Lär Er teckning och målning!

Inga ämnen torde vara mera in-
 tressanta och tacksamma att studera
 än teckning och målning, ty varje
 person äger större eller mindre an-
 lag härför, ehuru dessa anlag först i
 och med lämplig undervisning komma
 till sin rätt. Dessutom är kunskap
 i frihandsteckning och målning av
 oskattbart värde för alla, ehuru i
 synnerhet för varje tekniker, yrkes-
 man, klichétecknare och annonsör.
 Ett säkert öga och en säker hand
 samt förmågan att skarpt iakttaga
 äro för mången lika oumbärliga som
 de egentliga fackkunskaperna.
 Ämnar Ni lära Er teckning eller
 målning, bör Ni genom att deltaga
 i vår undervisning pr korres-
 pondens skaffa Er de nödvändiga
 kunskaperna. Eder ålder, boningsort
 eller nuvarande sysselsättning utgöra
 ej något hinder vid vår undervisning.
 Avgifterna äro låga. Betalningsvill-
 koren synnerligen förmåliga.
 Lärotiden obegränsad.
 Skriv därför redan i dag efter pro-
 spekt genom att ifylla nedanstående
 kupong och sända den i öppet ku-
 vert, frimärkerat med 4 öre!

Hermods
Korrespondensinstitut

Prospektbegäran

Hermods Korrespondensinstitut
 Österg. 57 C. Dir. H. S. Hermod Malmö
 Sänd mig gratis och utan någon som
 helst förbindelse å min sida Ert prospekt
 över **Teckning och konstmålning!**
 Namn: .....
 Adr.: .....
 Rösträtt för Kvinnor 702 1/2 15.

verksamhet i Växjö ett sällskapsspektakel
 hållits å teatern, vilket rönt livlig upp-
 märksamhet från allmänhetens sida. Be-
 hållningen härav jämte frivilliga bidrag
 uppgick till icke mindre än 600 kr., vilket
 belopp överlämnades till Röda korset.

AUG. MAGNUSSON
STOCKHOLM
 Största lager och billigaste priser på
DRÄKTTYGER FÖR VÅREN i ylle, siden, linne & bomull.
 Begär prover! — Modeplanscher och prover gratis och franco.
Ny VÅR- och SOMMARKATALOG nu utkommen
 sändes på begäran gratis och franco.
 Bästa sätt att ekipera sig **smakfullt och billigt.**

SKODON
 köpas ovillkorligen fördelaktigast hos
Fabrikslagret RECORD
 32 Gamla Kungsholmsbrogatan 32 — Stockholm.

Advokattfirmen ÅKERBERG och SCHRÖDER
 Lantmakaregatan 7 (hörnet av Kungsg.) Stockholm.
FAMILJERÄTT
 (Arvs- och Aktenskapstvister, Boskillnader
 Testamenten) samt övriga juridiska uppdrag.
 FERM EXPEDITION. MODERAT ARVODE.

Malens Havsbad Restaurang
vid kurorten Malen, 3 min. fr. Båstads station.
Säsongs 1 juni—1 sept.
rekommenderas.
Inneh. Nanny Holmstrand.

Resebrev från Norrland.

Äntligen har då förhållandena medgivit, att den långa tystnaden på rösträttsområdet kunnat brytas och arbetet inom föreningarna åter på allvar tagas upp.

De livaktiga norrlandsföreningarna kände behov av att nu få samlas omkring den stora rösträttsfrågan, och det var på deras enträgna anhållan som jag kom hit upp för att tala om Kvinnans uppgift i kristider. Föredraget lämnade en kort framställning av vad kvinnorna i vårt land och särskilt i vår huvudstad hade sett sig nödsakade att företaga för åtgärder till nödens avhjälpande under den kris, som det förödande världskriget skapat även bland oss, och berörde därefter den insats som de krigförande ländernas kvinnor gjort för att i mesta möjliga mån lindra de genom kriget uppkommande oerhörda lidandena.

Min färd har gått genom nordligaste Norrland och föredrag hava hållits i Kiruna, Murjek, Haparanda, Neder Kalix, Boden, Luleå, Piteå och Umeå. Över allt möttes jag av vaket intresse. Det märks att rösträttstanken under den långa tystnaden mönat och träder nu fram på ett mera klart och målmedvetet sätt än som förut varit fallet. Huru innerligt känna vi ej alla i dessa tider, att vi behöva varandra och fosterlandet behöver oss. Handlingarna hava talat. Kvinnorna hava av omständigheternas makt kallats till verksamhet på olika områden, där de genom sitt arbete, kraftigare än vad många ord kunnat tolka, visat sig vara vuxna de största uppgifter. Modigt, lugnt och beslutsamt hava de givit sina krafter och bringat de offer, som fosterlandet krävt av dem, men de fordra att få göra allt detta under ansvar, att bli ansedda som medborgare i sitt land och få de rättigheter, som följa därmed.

Ella Billing.

Uppsalabrev.

"1914 års idéer", — för att begagna ett nyligen i riksdagen fällt uttryck, till dem höra, vad F. K. P. R. beträffar, bl. a. varje vecka återkommande arbetsaftnar — ha fortlevat även under första hälften av 1915. Kvinnliga studentföreningen har välvilligt upplåtit åt oss sitt trevliga hem, — lokal är för tarvligt ord — i folkskolans nybyggnad. Hemtrevnadskänslan där har kommit oss att längta mer än någonsin efter en egen bostad, — ack, när skola vi komma därefter!

Bernard Shaw säger i "Socialism för miljonärer" att intet är värdigare föremål för en donators sparade slantar än ett välskött, dugligt reformsällskap, som sätter tankar i rörelse. Motsvarar icke F. K. P. R. på ett utmärkt sätt betingelserna?

Lärarelnämndens förslag har varit föremål för tvänne aftnars diskussion. En kväll hade vi glädjen höra fru G. Hertzman-Ericsens gripande föredrag om "Fredstankens seger". Fru H.-E. gav oss också prov på sin verkligt betydande, dramatiska uppläsningkonst i den långa dialogen mellan majorskan och Gösta Berling ur andra kapitlet av Gösta Berlings saga. Till ett offentligt möte i äktenskapslagstiftningsfrågan inbjöd F. K. P. R. kvinnor i Uppsala med omnejd. K. F. U. M:s stora sal blev till trängsel fylld. Anföranden hölls av flera av våra kvinnliga jurister och enhälligt antogs en resolution av följande lydelse:

"Kvinnor i Uppsala, till ett antal av 500, samlade för att diskutera förslaget till lag angående äktenskaps ingående och upplösning, uttala sin erkänsla för det gedigna arbete, som nedlagts på detta förslag och den goda vilja däri ådagalagts att förstå och tillgodose kvinnornas särskilda synpunkter och krav.

Dock anser mötet, att den humana och sedligt riktiga grundtanke, som fått sitt uttryck i nu gällande rättsregler om s. k.

Söders "English School"

Tjörhovagatan 5. Allm. Tel. 860er 62 36.
Engelska lektioner o. översättningar.
ANNIE I. SCOTT.

Maskinmärkning Hålsömnad

utföras väl uti
ELIN MADÉNS MÄRKNINGSATELJÉ,
12 Lilla Vattugatan, hörnet av Brunkebergsgatorg.
Rikst. Tel. Norr 311. Allm. Tel. 11905.

Stilfulla Modeller

Äro i storartat urval representerade i det i dagarna nyutkomna och af tusentals sömmerskors samt damer som själfva sy i hemmet efterlängade, berömda Dresdner

Favorit-Modealbumet,

hvilket är den bästa rådgivaren i allt som för modern damgarderob. Priset är som förut endast 1 kr. Även rekommenderas Barnmodealbumet, pris 80 öre, samt Handarbetsalbumet, pris 1 kr. Expedieras pr post franco mot efterkrav direkt från

A.-B. Dresdner-Expeditionen STOCKHOLM

13 Stora Badstugatan, Norr.

Till alla modeller kunna de berömda Favorit-mönstren rekvideras.

Husornarna

Central
Bobbin
Symaskiner

utmärka sig genom utomordentligt lätt gång, mycket stor hastighet, korta nålar, stor hållbarhet mot slitning och stor spole. Arbeta därtill alltid till ägarens belåtenhet.

En svensk symaskin bör finnas i hvarje svenskt hem.

Modemagasinet

100 Drottninggatan 100
REKOMMENDERAS.

Moderata priser. Allm. Tel. 12392

För resandé att beakta!

Löofs hotell ARVIKA rekommenderas!

FÖRLOVADE.

Smakfull möblering.

Ingen som skall sätta bo får försumma att begära skisser och fotografier från

Hultkrants renoverings-atelier
Arvika. Rikst. 241.

Obs. Endast verkligt gamla pietetsfullt renoverade möbler uti allmogestil och högre stilar, synnerligen lämpl. för Matrum, Vardagsrum, Hallar, Villor. Fina referenser och intyg från belåtna köpare på begäran.

Louise Blomberg

TVÅL- & PARFYMHANDEL

39 Vesterlånggatan 39

REKOMMENDERAS

Allm. Tel. 2817.

Kammar, Borstar, Svamp m. m.

ofullkomnade äktenskap i den nya lagstiftningen bör bevaras och därvid givas sådan form, att de olägenheter, som ovedersägligen vidlåda de nuvarande bestämmelserna måtte i den nya lagen undvikas."

E. H.

AFFÄRSREGISTER

Bad-Caféet

Malmorgsgatan 3
Rekommenderar sina gods frukostar, middagar och supéer till moderata priser.
A. T. 9774. Vördsamt Ch. Skoglund.

Obs. Syster Frildeborgs Sjuksköterskebyrå Även Sjukhem

R. t. Vasa 99. Kungstensg. 22, 1 tr. A. t. 286 72.

Ivar Grönqvist

HERR- & DAMSKRÄDDERI
Ostermalmsgatan 25-27 (Hemgården). Allm. tel. 260 02
Utför beställningar och reparationer av alla sorters Herr- och Damkläder till billiga priser.
Beställningar utföras även när tyg tillsläppes.

SKÅNSK MAT

Pensionat Malmgren
Olofsgatan 3, 2 tr.

God och billig hel- och måltidsinackordering på kortare eller längre tid. Allm. Tel. 142 56.
Skånsk Fru.

Bada

Elektr. Ljusbad, Massagebad, Varmbad, Halvbad
4 Södermalmstorg 4.
2 tr. (Hiss.) Allm. Tel. 1547

Damhattar

pressas, tvättas. Tagel- och flät. hattar sys om efter nyaste modeller. Panamahattar tvättas omsorgsfullt. Kom i tid.

HATTFABRIKEN

Klara Ostra Kyrkogata 5, 1 tr.

Barnmorskan

Karin Kindvall
Roslagsgatan 20, Stockholm.

Emottager patienter i sitt hem. Trevliga enskilda rum med elektr. ljus. God omsorgsfull vård.
Rikst. Vasa 464. Allm. Tel. 22445.

DAMER! SEN HIT!

Fru Östman-Kaldén öppnar den 1:sta Sept. i sitt hem, Frejg. 21 III tr., tillklippnings- och provningsbyrå för allt vad till barn- och damkläder hör. För damer som vilja se sina kläder själva eller som använda sig av hemsömmerskor bör byrån bli till verklig nytta. Byrån är öppen alla dagar med undantag av Lörd. från 10 i. m. till 8 e. m., dessutom Tisd. och Fred. mellan 7—9 e. m.
Vidare upplysningar pr Telefon Allm. 10131.

Värmlands Eda, bad- o. vattenkuranstalt med järnkälla.

Post- och järnvägsstation Charlottenberg. Säsongs 1/2—3/4. 9 timmars resa från Stockholm — direkt vagn — 8 timmar från Göteborg. Ovanligt naturskönt, sunt och torrt läge. Milsvida furuskogar. I tidsenligt badhus serveras utmärkta bad såsom naubelmer, (med flytande kolsyra), gytje-, tvålmassage- och tallbarrsbad. Lokal helutsläppning. Fullständig kallvattenkuranavdelning. Utmärkt bord, propra rum, billiga priser. Läkare: Doktor B. Möller, Söbyllegatan 58, Stockholm. Prospekt och rumsbeställningar genom Kamrerarekontoret, Resebyrån i Operahuset, Allmänna Tidningskontoret, Gustav Adolfs Torg, Sv. T. F.

Nyheter för Våren

i Parasoller, Paraplyer & Käppar

nu inkommet!

LOTTEN LJUNGSTRÖMS
PARAPLYMAGASIN

Drottninggatan 73 A.

OBS! Ett parti PARASOLLER sedan förra året bortslumpas till halva priser.

KLARA EXPRESSBYRÅ

(Innehavare: C. A. Rydberg)

Stora Vattugatan 11

Ombesörjer packningar o. flyttningar såväl inom huvudstaden som till o. från landsorten. Transporterar planon, res- o. frakttods. Befordrar brev o. paket m. m. Ombesörjer förtullningar.

OBS! Förstklassig sjukbår och sjukstol. OBS!

Full garanti för anförtrodda uppdrag. Mångårig praktik.

Van och pålitlig personal.

Telefoner till byrån: Rikst. 66 67, Allm. 62 92. Telefoner till bostaden: Rikst. Huddinge 57, Allm. Huddinge 95.

Golfkappor

Nyheter för våren i silke, ylle och bomull.

Malmö Trikåmagasin

CECILIA AHLSTRÖM

Rikst. 11 52.

Amiralsgatan 17

Arvika Vagnfabrik, Arvika.

Sveriges största fabrik för tillverkning av alla sorters lyx- och arbetskädon
Utställning: David Bagaresgata 1, Sthlm.
Priskurant på begäran. Rikst. Arvika 87, Sthlm 4544.

Begär priskurant även å Kullageraxlar.

Stockholm. Ivar Haggströms Boktryckeri A. B., 1915.